

Nr 54.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till särskild polisverksamhet för uppdagande av olovlig införsel av spritdrycker m. m.; given Stockholms slott den 24 januari 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Sven Lübeck.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 24 januari 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, LUNDAVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Lübeck anför efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet:

I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln, punkt 97, på min hemställdan föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition, som kunde komma att avlätas i ämnet, till särskild polisverksamhet för uppdagande av olovlig införsel av spritdrycker m. m. beräkna ett extra anslag, att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel, av 135,000 kronor.

Jag anhåller nu att få till närmare behandling upptaga denna fråga.

Bihang till riksdagens protokoll 1930. 1 saml. 39 häft. (Nr 54.) 305 80 1

Från och med budgetåret 1923/1924 har riksdagen på förslag av Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln anvisat extra anslag till särskild polis för uppdagande av olovlig införsel av spritdrycker m. m. Alltsedan budgetperioden 1925/1926 har anslaget i riksstaten uppförts med 150,000 kronor samt från och med perioden 1927/1928 för varje gång anvisats att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel.

Rörande tillkomsten av och ändamålet med ifrågavarande anslag lämnade föredragande departementschefen vid anslagsfrågans behandling i 1924 års statsverksproposition en utförlig redogörelse (femte huvudtiteln, punkt 93), vartill jag tillåter mig hänvisa. Här vill jag allenast erinra om följande.

En avsevärd del av anslaget har brukat ställas till överståthållarämbetets förfogande med bemyndigande för ämbetet att till Stockholms stad utbetala bidrag till underhåll av särskild polis för uppdagande av olovlig införsel av spritdrycker m. m. med viss andel, under senare år tre fjärdedelar, av sammanlagda kostnaden för nämnda ändamål under vederbörande tidsperiod, dock med en maximibegränsning, som för varje budgetår från och med 1925/1926 bestämts till 75,000 kronor. Återstoden bestrides av Stockholms stad. Medel, som sålunda av staten och staden anvisas, användas till bestridande av kostnaderna för upprätthållande av en vid Stockholms poliskår för ändamålet inrättad avdelning, vars medlemmar utöva polisverksamhet jämväl inom Stockholms län.

Enligt *Kungl. Maj:ts brev den 28 september 1923* har den i Stockholm sålunda inrättade spritpolisen, som står under befäl av tredje polisintendenten, till uppgift att inom Stockholms stad och län *dels* under samarbete med tullpersonalen bedriva spaning för uppdagande av olovlig införsel och därmed sammanhängande olovlig försäljning av spritdrycker samt i övrigt fullgöra de åligganden, som jämlikt bestämmelserna i lagen den 8 juni 1923 om straff för olovlig varuinförsel kunna ankomma å densamma, *dels* lämna tullverket allt det biträde, som påkallas för fullgörande av dess personal tillkommande åligganden beträffande olovlig spritinförsel, *dels ock* fullgöra den tjänstgöring i övrigt, som tredje polisintendenten i Stockholm prövar för ifrågavarande ändamål nyttig.

Förutom till nyss angivna ändamål hava för varje budgetperiod medel inom det beviljade anslaget beräknats för att, efter framställning från vederbörande länsstyrelser, användas till vidtagande i andra delar av landet av åtgärder till spritsmugglingens bekämpande samt, i viss mån, till stävjande av olaga rusdryckshantering i andra former.

Vid anmälan till *1929 års statsverksproposition* (femte huvudtiteln, punkt 89) av behovet av anslag till särskild polis för uppdagande av olovlig införsel av spritdrycker m. m. för budgetåret 1929/1930 redogjorde jag, bland annat, för ett av kontrollstyrelsen i ärendet den 15 september 1928 avgivet utlåtande. Däri hade styrelsen med hänsyn till att länsstyrelserna begärt medel för ifrågavarande ändamål till belopp, som sammanlagt översteg det tillgängliga anslaget, förordat viss höjning av anslaget för budgetåret 1929/1930. Samtidigt hade emellertid kontrollstyrelsen framhållit lämpligheten av

att verkställa en utredning för utrönande, huruvida icke genom ett ökat samarbete mellan myndigheterna i de särskilda länen större allsidighet och effektivitet i avseende å uppdagande av den olovliga införseln av spritdrycker m. m. skulle kunna vinnas, på samma gång som totalkostnaden därför nedbringades. I anledning av dessa uttalanden anförde jag, att en sådan utredning syntes mig böra vidtagas. Med hänsyn till ifrågakvarande spaningsarbetes natur syntes i många fall åsyftade resultat kunna vinnas genom att grundliga undersökningar tid efter annan verkställdes inom vederbörande områden. För utförande av dylika undersökningar syntes ett systematiskt samarbete böra bedrivas mellan myndigheterna inom närliggande län, så att samma personal under olika tider kunde användas inom skilda län. Med en sådan organisation skulle sannolikt permanenta övervakningsanordningar i en del fall bliva överflödiga och ej obetydliga kostnadsbesparingar kunna ernås. Det ville förefalla, yttrade jag vidare, som om med en omläggning av spaningsarbetet enligt sålunda antydda riktlinjer någon ökning av anslaget för budgetåret 1929/1930 icke skulle bliva erforderlig. Därest medel till förevarande ändamål komme att beviljas för sistnämnda tid, ämnade jag därför hos Kungl. Maj:t hemställa om omedelbart igångsättande av den av mig sålunda förordade utredningen, så att resultatet av densamma kunde tjäna såsom underlag vid bedömande av storleken av de belopp, vilka borde ställas till vederbörande länsstyrelser förfogande för samma tid.

I 1929 års statsverksproposition föreslog därefter Kungl. Maj:t på min hemställan riksdagen att till särskild polis för uppdagande av olovlig införsel av spritdrycker m. m. för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra anslag, att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel, av 150,000 kronor. Detta förslag bifölls av riksdagen.

Genom *beslut den 26 april 1929* anbefalldes Kungl. Maj:t länsstyrelserna i de län, där behov av delaktighet i berörda, för budgetåret 1929/1930 beviljade anslag kunde anses föreligga, att därom ävensom angående det erforderliga beloppets storlek lämna meddelande till kontrollstyrelsen. Tillika uppdrog Kungl. Maj:t åt kontrollstyrelsen att, efter samråd med de länsstyrelser, från vilka dylikt meddelande inginge, dels skyndsamt verkställa undersökning i de hänseenden, som angivits i kontrollstyrelsens utlåtande och det av mig gjorda, nyss återgivna uttalandet, dels inkomma med det förslag, vartill utredningen kunde finnas föranleda, ävensom med förslag rörande användningen av det för ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1929/1930 inom berörda anslag tillgängliga beloppet av högst 75,000 kronor.

Sedan med anledning härav länsstyrelserna i Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Värmlands, Gävleborgs, Västernorrlands och Västerbottens län i särskilda skrivelser till kontrollstyrelsen meddelat, att för vederbörande läns vidkommande behov av delaktighet med visst belopp uti anslaget föreläge, överlämnade kontroll-

styrelsen med skrivelse den 15 juni 1929 handlingarna i ärendet till Kungl. Maj:t samt avgav förslag rörande användningen av omförmälda belopp å högst 75,000 kronor. Då länsstyrelserna sammanlagt begärt omkring 101,400 kronor, hade viss reduktion måst vidtagas i deras äskanden.

Efter hörande av generaltullstyrelsen bemyndigade härefter Kungl. Maj:t genom beslut den 3 augusti 1929 länsstyrelserna i följande län att under budgetåret 1929/1930 för bekämpande av olovlig införsel av spritdrycker och annan olaga rusdryckshantering mot redovisningsskyldighet av berörda anslag använda högst följande belopp, nämligen Södermanlands län 4,800 kronor, Östergötlands län 4,800 kronor, Malmöhus län 18,000 kronor, Hallands län 2,400 kronor, Göteborgs och Bohus län 18,000 kronor, Värmlands län 4,000 kronor, Gävleborgs län 10,000 kronor samt Västernorrlands län 13,000 kronor eller sålunda sammanlagt 75,000 kronor. Länsstyrelserna i Uppsala och Västerbottens län erhöilo däremot icke del av anslaget.

Tidigare hade Kungl. Maj:t genom beslut den 10 maj 1929 förordnat angående användningen av andra hälften av nämnda anslag. Därvid hade Kungl. Maj:t bemyndigat överståthållarämbetet att från anslaget — under förutsättning av Stockholms stadsfullmäktiges beslut att för senare halvåret 1929 och för första halvåret 1930 för enahanda ändamål bevilja medel till Stockholms stads andel i kostnaderna — utbetala bidrag med tre gånger så stort belopp som det, vartill stadens egna kostnader för nämnda ändamål under berörda tider uppginge, dock högst med 37,500 kronor för vartdera halvåret räknat.

I sin förenämnda skrivelse den 15 juni 1929 hade kontrollstyrelsen jämväl hemställt, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning rörande ett definitivt ordnande av organisationen för bekämpande av den olovlige införseln av spritdrycker m. m. av den syftning, som i skrivelsen närmare angivits.

I anledning härav uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 27 juni 1929 åt generaltullstyrelsen och kontrollstyrelsen gemensamt att efter samråd med överståthållarämbetet samt länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Värmlands, Gävleborgs, Västernorrlands och Västerbottens län, med beaktande av vad uti kontrollstyrelsens sistnämnda skrivelse i ämnet anförts, verkställa en allsidig utredning rörande ett definitivt ordnande av organisationen för bekämpande av den olovlige införseln av spritdrycker m. m. och därmed sammanhängande spörsmål samt att till Kungl. Maj:t inkomma med redogörelse för utredningen ävensom med de förslag i skilda hänseenden, till vilka densamma syntes böra föranleda.

I skrivelse den 27 november 1929 hava därefter generaltullstyrelsen och kontrollstyrelsen framlagt den sålunda anbefallda utredningen. Styrelserna — som i skrivelsen upplyst ej mindre att de beträffande den s. k. spritpolisens organisation införskaffat vissa uppgifter från vederbörande länsstyrelser, än även att, efter förberedande överläggningar, sammanträden hållits mellan ämbetsverken dels den 23 september 1929, varvid jämväl när-

varit överståthållaren och polismästaren i Stockholm ävensom kustbevakningsinspektören, dels ock den 27 november 1929, varvid representanter för länsstyrelserna i nämnda län varit tillstädes — hava med skrivelsen överlämnat de från länsstyrelserna införskaffade uppgifterna ävensom ett vid sammanträdet den 27 november 1929 fört protokoll.

Jag ber nu att få i korthet redogöra för innehållet av den utredning, som av generaltullstyrelsen och kontrollstyrelsen framlagts i skrivelsen den 27 november 1929, ävensom för de förslag, vari utredningen utmynnat.

Rörande de *ändamål*, för vilka ifrågavarande anslag kommit till användning, meddela styrelserna, att detsamma enligt lämnade uppgifter uteslutande eller väsentligen använts till förhindrande av olovlig införsel av spritdrycker eller olovlig hantering med olovligt införda spritdrycker, dock att i Östergötlands, Värmlands och Gävleborgs län anslaget därjämte anlitas för uppdagande av lönnbränning.

Generaltullstyrelsens och kontrollstyrelsens utredning.

Beträffande *sättet för dispositionen av de anvisade medlen* hava styrelserna lämnat en detaljerad redogörelse, omfattande såväl Stockholm som respektive län. Av redogörelsen, vilken avser budgetåret 1928/1929, framgår, att organisationen av den s. k. spritpolisen är synnerligen olika i olika delar av landet. På några håll bekostas spritpolisens verksamhet helt av de anvisade medlen. På andra håll åter bestridas väsentligen expenser, transportkostnader o. d. av anslaget, under det att polismännens avlöning utgår av andra medel.

Styrelserna hava därefter till behandling upptagit *frågan huruvida särskild spritpolis alltjämt är av behovet påkallad*. Härom hava styrelserna till en början anfört följande.

Såväl tullpersonalens som spritpolisens verksamhet i avseende å bekämpandet av den illegala sprittrafiken reglerades genom lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin.

Enligt sagda lag, som gällde till den 1 juli 1933, ålåg det såväl tull- och lotspersonal som polisman att verkställa beslag å spritdrycker och vin, som skäligen kunde anses vara förverkade på grund av att de vore olovligen införda, ävensom å forslingsredskap, som skäligen kunde antagas vara enligt samma lag förverkat. Beslagare åtnjote enligt 23 § i lagen i regel andel i ådömda böter och i värdet av förverkad egendom. Beslagare syntes böra åtminstone i första hand vidkännas kostnader, som uppkommit för transporter, vakt-hållning m. m., samt böra av beslagarandelen ersätta enskilda angivare. Därest efter avdrag av kostnader beslagarandelen uppginge till så ringa belopp, att beslagare icke erhöles skäligen ersättning för det särskilda besvär och den risk, som många gånger vore förenade med verkställande av beslag, syntes gottgörelse kunna tilldelas beslagaren av de i 19 § av lagen den 8 juni 1923 (nr 147) om straff för olovlig varuinförsel avsedda, till generaltullstyrelsens förfogande ställda medel. Dessa medel finge enligt nämnda lagrum användas till uppmuntran av tulltjänstemän och polismän, som ådagalagt synnerligt nit vid beivrande av olovlig varuinförsel eller till särskilda åtgärder för motverkande av sådan införsel. För samma ändamål skulle enligt 23 § i nämnda lag den 20 juni 1924 vissa belopp av ådömda böter och värdet av förverkad egendom ställas till generaltullstyrelsens förfogande. Av dessa medel kunde

även i sådana fall, då beslag ej kunnat verkställas, gottgörelse beredas polispersonal för havda kostnader vid undersökning efter olovligen infört gods samt efterspanande av personer, som haft befattning med sådant gods. De medel, som på grund av nu berörda bestämmelser ställts till generaltullstyrelsens förfogande från och med budgetåret 1923/1924 till och med år 1928/1929, utgjorde sammanlagt omkring 450,000 kronor, varav cirka 138,000 kronor använts till uppmuntran av tulltjänstemän och polismän. Vid utgången av budgetåret 1928/1929 hade av dessa medel funnits en behållning av omkring 127,000 kronor.

Då polispersonalen enligt lag hade samma skyldighet som tullpersonalen att beslagtaga olovligen infört gods, kunde det ligga nära till hands att antaga att, så länge generaltullstyrelsen hade medel till förfogande för belöning av polismän, som ådagalagt synnerligt nit vid fullgörande av sagda skyldighet, samt för gottgörande av utgifter, som därvid åsamkats dem, anslag till särskild polis för spritsmugglingens bekämpande icke skulle vara erforderligt eller att anslaget skulle kunna åtminstone nedsättas. Enär skyldigheten att utan bestämd angivelse om smugglingsbrott bedriva efterspaning efter olovligen infört gods principiellt i första hand ålåg tullpersonalen, och polispersonalen knappast kunde förväntas i någon avsevärd omfattning komma att vid sidan av sin egentliga tjänst bedriva dylikt spaningsarbete, då mera bestämd upplysning om förvaring av insmuglat gods icke föreläge, syntes man dock icke kunna lita enbart till att utsikten till gottgörelse, på sätt nyss nämnts, skulle vara tillräcklig för att sporra den reguljära polisen till särskilt på förevarande område inriktat spaningsarbete. Ett dylikt särskilt spaningsarbete vore emellertid allt fortfarande oundgängligt.

Ämbetsverken hava i överensstämmelse med det anförda uttalat såsom sin bestämda mening, att det under nuvarande förhållanden *icke* vore tillfyllest med den allmänna tillsyn för förhindrande av spritsmuggling m. m., som det ålåg tull-, polis- och lotspersonal att utöva.

Styrelserna hava härefter undersökt, *hurvida och i vad mån den nuvarande spritpolisens uppgifter skulle kunna överflyttas å tullpersonalen*, utan att därigenom effektiviteten i arbetet för spritsmugglingens bekämpande minskades. De hava därvid kommit till den uppfattningen, att *en del av spritpolisens arbete skulle kunna övertagas av tulltjänstemän med viss polisutbildning*. I denna del hava styrelserna i huvudsak yttrat följande.

För bedrivande av ett framgångsrikt spaningsarbete för upptäckande av brott av nu ifrågavarande slag och anställande av förhör med misstänkta personer torde erfordras särskild polisutbildning och vidare den rätt att anhålla personer, som tillkomme polismän. Tidigare hade i viss utsträckning för tjänstgöring inom tullverket anlitas personer med detektivutbildning, vilka haft till särskild uppgift att uppdaga olovlig införsel av sprit och tobaksvaror. För nämnda ändamål funnes emellertid för närvarande icke någon person anställd i tullverket. Det hade nämligen visat sig mycket svårt att för dylikt uppdrag förvärva lämpliga personer. Under dessa förhållanden hade generaltullstyrelsen funnit sig böra taga under övervägande, huruvida icke erforderlig polisutbildning lämpligen skulle kunna bibringas några av tullverkets egna tjänstemän, och efter förhandlingar med representanter för polismyndigheterna i Stockholm hade styrelsen kunnat genom beslut den 10 juni 1929 anordna en kurs för utbildning i detektivtjänst av ett mindre antal befattningshavare i tullverket. I kursen hade ingått praktisk tjänstgöring vid Stockholms poliskår och sedermera viss teoretisk ut-

bildning vid polisskolan i Stockholm. Den teoretiska undervisningskursen, som pågått under omkring två månader, hade tagit sin början den 1 september 1929 och bevistats av 11 tulltjänstemän.

I den mån på detta sätt utbildade tulltjänstemän komme att stå till förfogande, syntes en del av de polisuppgifter, som nu fullgjordes av spritpolisen, kunna övertagas av tullpersonalen. Dessa polisutbildade tulltjänstemän skulle sålunda lämpligen kunna beordras att tjänstgöra å platser, där enligt ingångna underrättelser försäljning av insmugglade spritdrycker försigginge eller spritsmuggling särskilt bedreves, samt tid efter annan anställa sådana razzior, som åsyftats i det av chefen för socialdepartementet i 1929 års statsverksproposition i ämnet gjorda uttalandet. Någon särskild organisation inom tullverket syntes åtminstone för närvarande icke erfordras för detta ändamål. Till dylik särskild tjänstgöring beordrad tulltjänsteman torde sålunda böra lyda i fall, då undersökning huvudsakligen skulle bedrivas inom kustbevakningens tjänstgöringsområde, under chefen för vederbörande kustdistrikt och i fall, då undersökning skulle huvudsakligen bedrivas å tullplats, under chefen för distrikttullanstalten.

Genom den sålunda avsedda anordningen vunnas den stora fördelen att, om sådan polisutbildad tulltjänsteman icke vidare erfordrades för eller befunnes icke vara lämplig för ifrågavarande särskilda uppgift, tjänstemannen kunde återgå till sin vanliga tulltjänst. De svårigheter, som i detta avseende framträtt, så länge i tullverket vore anställda särskilda polismän, som icke tillika varit utbildade för den egentliga tulltjänsten, torde alltså vid genomförande av det nu föreslagna systemet undgå.

Då det syntes vara tvivel underkastat, huruvida tulltjänstemän vid be drivande av spaningsarbete hade samma befogenhet som polismän att anhålla för smugglingsbrott misstänkta personer, syntes de tulltjänstemän, som beordrades till ifrågavarande särskilda tjänstgöring, böra jämlikt 18 § i lagen den 6 juni 1925 om polisväsendet i riket tilldelas polismans befogenhet.

Vad anginge de med anställandet av de föreslagna polisutbildade tulltjänstemännen förenade kostnaderna, syntes desamma böra bestridas av i tullverkets avlöningsstat uppförda anslag samt av det i tullverkets omkostnadsstat ingående anslaget till resekostnads- samt traktamentsersättningar m. m.

Styrelserna framhålla emellertid, att ett överflyttande på polisutbildade tulltjänstemän av vissa uppgifter, som för närvarande utföras av särskilt anställda spritpoliser, enligt styrelsernas mening kan ske endast *försöksvis och efter hand*. Erfarenhet måste nämligen först vinnas om de lämpligaste anordningarna i organisationshänseende. Vidare måste viss tid förgå, innan tullpersonal i erforderlig omfattning kunde hava bibragts avsedd polisutbildning samt därefter fått tillfälle att sätta sig in i de nya arbetsuppgifterna. Vad särskilt anginge spritpolisen i Stockholm vore en avveckling därav för närvarande icke tillräddig; snarare vore viss utvidgning av dess verksamhetsområde påkallad.

Med hänsyn härtill hava styrelserna givit uttryck åt den uppfattningen, att *den bestående organisationen av spritpolisen endast långsamt och allenast i viss omfattning kan avvecklas*.

Rörande *det framtida behovet av särskild spritpolis* hava styrelserna i sammanhang härmed gjort följande uttalanden.

Enligt styrelsernas mening vore det, även när ett tillräckligt antal polisutbildade tulltjänstemän kunde stå till förfogande, i viss omfattning erfor-

derligt, att en särskild spritpolis finnes tillgänglig. De personer, som sysslade med försäljning eller upplagring för säljares räkning av insmugglade spritdrycker, vore nämligen ofta sådana, vilkas förehavanden polismyndigheterna torde hava anledning övervaka även ur andra synpunkter, såsom lösdrivare, lönnbrännare m. fl. Dessa personer beträddes understundom också med olovlig försäljning av rusdrycker och borde på grund därav lagföras även för överträdelse av rusdrycksförsäljningsförordningen. Särskilt i de större städerna men även i vissa trakter av landsbygden torde det vara lämpligt att för bekämpande av spritsmugglingen tillgodogöra sig den kännedom, som polisen hade om dylika personer. Huru dessa uppgifter organisationsmässigt skulle lösas syntes först kunna avgöras, efter det större erfarenhet på området vunnits.

Styrelserna hava vidare berört några frågor avseende *spritpolisens uppgifter i förhållande till tullpersonalens*. Härom hava styrelserna yttrat sig sålunda.

Det låge i sakens natur, att det i princip borde ankomma på tullverket att sörja för det erforderliga bevaknings- och spaningsarbetet till förebyggande och beivrande av spritsmuggling. Den särskilda polisverksamheten borde alltså avse i första hand att uppdaga innehavet av redan insmugglade spritdrycker och att efterspana personer, som haft befattning med sådana, samt vidare att i sammanhang därmed beivra annan olaga sprithantering.

Vad anginge polispersonalens medverkan vid den direkta spritsmugglingens bekämpande, hade polispersonalen enligt gällande lagstiftning sig ålagt att taga spritdrycker i beslag, då försök gjordes att införa varorna till riket. Då polisman även i sådant fall ägde åtnjuta full beslagarandel, vore det förklarligt, att polispersonalen vore angelägen att själv verkställa beslag. Därest polisman skulle i sådant fall till tullpersonalen vidarebefordra gjord angivelse om smuggling eller hos tullpersonalen anmäla av polismannen själv upptäckt smugglingsförsök och beslag på grund härav verkställdes av tulltjänsteman, vore nämligen den sistnämnde numera ensam berättigad till beslagarandel, även om bestämda upplysningar förut meddelats honom, varest det insmugglade godset finnes.

Den organiserade spritsmuggling i större omfattning, som under åtskilliga år förekommit och som syntes för en ganska lång tid framåt vara att räkna med, bedrevs ofta på sådant sätt, att för utredning av förbrytelser, som upptäckts av tullverket, kunde krävas biträde av polispersonal. För dylikt biträde syntes ersättning av ifrågavarande anslag under femte huvudtiteln icke böra utgå, utan torde, där sådant finnes påkallat, generaltullstyrelsen kunna, såsom hittills ganska många gånger förekommit, för ådagalagt nit vid sådant utredningsarbete utbetala belöning av de medel, vilka ställts till styrelsens förfogande för sådant ändamål, som avsåges i 1923 års lag om straff för olovlig varuinförsel.

För underlättande av den samverkan, som under alla förhållanden borde äga rum mellan tull- och polispersonalen, vore det vidare enligt ämbetsverkens mening lämpligt, att länsstyrelserna underrättade generaltullstyrelsen och kontrollstyrelsen, vilken tjänsteman som skulle utöva närmaste ledningen av ifrågavarande polisverksamhet, ävensom att nämnda verksamhet uttryckligen förklarades skola bedrivas i samförstånd med vederbörande tullmyndigheter. Slutligen syntes det vara lämpligt, att generaltullstyrelsen och kontrollstyrelsen erhöle kännedom om de förordnanden och instruktioner, som av de olika länsstyrelserna utfärdades för ifrågavarande polismän.

Styrelserna hava härefter lämnat en detaljerad redogörelse för hur de med sålunda angivna utgångspunkter tänkt sig, att spritpolisen borde tills vidare vara organiserad. Av redogörelsen, för vars närmare innehåll jag torde få hänvisa till styrelsernas skrivelse, framgår, att styrelserna räknat med att den nuvarande organisationen skulle i allt väsentligt bibehållas inom Stockholms stad och län samt inom ytterligare sex län; i denna omfattning borde alltså medel ställas till förfogande för verksamhetens fortsättande.

Beträffande övriga delar av landet — alltså även sådana, där nu bidrag till spritpolis utgår — hava styrelserna utgått från att tullverkets personal skulle, med biträde i förekommande fall av polispersonal mot gottgörelse av tullmedel för havda kostnader samt gratifikation vid ådagalagt synnerligt nit, utföra det erforderliga spaningsarbetet och att, i den mån polisutbildningen av tullpersonalen fortginge, kompetent sådan personal skulle insättas på punkter, där särskild spaning efter spritsmuggling visade sig vara av nöden.

Enligt den av styrelserna sålunda framlagda planen för spritpolisens verksamhet inom olika delar av riket skulle till uppehållande av nämnda verksamhet för nästa budgetår erfordras ett anslag av i avrundat tal 131,000 kronor, därvid för verksamheten inom Stockholms stad och län alltjämt beräknats ett belopp av 75,000 kronor. Vid fördelningen av det anslag, vilket borde av riksdagen för ändamålet begäras, syntes enligt styrelserna kunna bestämmas, att polisverksamheten finge i särskilda fall, då anledning därtill föreläge, utsträckas till län, gränsande till dem, till vilka verksamhet med anlitande av ifrågavarande anslag enligt styrelserna skulle vara inskränkt.

Under hänvisning till vad i skrivelsen anförts hava till sist generaltullstyrelsen och kontrollstyrelsen slutligen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till uppehållande av särskild polisverksamhet för uppdragande av olaga rusdryckshantering för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 131,000 kronor, att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel.

Under förutsättning att nämnda anslag komme att beviljas hava ämbetsverken vidare hemställt, att Kungl. Maj:t måtte i sammanhang med fördelning av anslaget å de olika länsstyrelserna

dels förklara, att ifrågavarande polisverksamhet finge i särskilda fall, då anledning därtill föreläge, utsträckas till angränsande län,

dels ock föreskriva, att envar länsstyrelse skulle till generaltullstyrelsen och kontrollstyrelsen meddela uppgift, vilken tjänsteman som skulle utöva närmaste ledningen av polisverksamheten; att i förordnande eller instruktion, som utfärdades för polisman med uppdrag att ombesörja polisverksamhet av förevarande slag, skulle intagas, att verksamheten skulle bedrivas under samverkan med vederbörande tullmyndigheter; samt att länsstyrelserna skulle till generaltullstyrelsen och kontrollstyrelsen insända avskrifter av dylika förordnanden och instruktioner.

Över generaltullstyrelsens och kontrollstyrelsens förevarande förslag hava infordrade utlåtanden avgivits av *överståthållarämbetet* efter hörande av polismästaren i Stockholm och *länsstyrelserna i de län*, med vilka styrelserna haft

Utlåtanden.

att i ärendet samråda. Samtliga nämnda myndigheter hava därvid tillstyrkt förslaget eller i varje fall icke haft något väsentligt att erinra mot det samma. Från flera länsstyrelser har uttryckligen vitsordats, att med hänsyn till arten av det arbete, som erfordrades för uppspårande av spritsmuggling, deltagande av polisutbildad personal ej kunde undvaras utan försämring av resultatet.

Departements-
chefen.

Bekämpandet av spritsmugglingen kräver alltjämt omfattande åtgärder. Beträffande organisationen av spaningsverksamheten bör tydligen vara avgörande, på vilken väg den största effektiviteten kan uppnås utan oskäligen kostnad. Av stor betydelse är därvid, att åtgärderna kunna vidtagas i så god tid, att olovlig införsel om möjligt hindras att komma i gång. Uppmärksamheten bör alltså vara riktad även på trakter, där smuggling i större omfattning nu icke förekommer men kan befaras uppträda, i den mån effektiv ökning av skyddsåtgärderna inom nuvarande smugglingsområden kommer till stånd.

Den i ärendet förebragta utredningen synes mig, med nu angivna utgångspunkter, giva vid handen, att behov av särskild verksamhet genom polisutbildad personal för bekämpande av den olovliga införseln av spritdrycker m. m. alltjämt föreligger och att denna verksamhet även i fortsättningen bör genom särskilt anslag understödjas av statsmakterna. Rörande organisationen av verksamheten kan jag i allt väsentligt ansluta mig till det av generaltullstyrelsen och kontrollstyrelsen framlagda förslaget. Sålunda finner jag det lämpligt, att i den mån de polisuppgifter, som för närvarande fullgöras av den s. k. spritpolisen, utan olägenhet kunna överflyttas på tullpersonal, som för ändamålet erhållit viss polisutbildning, detta också sker. Av i förslaget angivna skäl torde emellertid en överflyttning av arbetsuppgifter från spritpolisen till den polisutbildade tullpersonalen tills vidare kunna verkställas allenast försöksvis och efter hand. En följd härav lär bli, att en omedelbar avveckling av den nuvarande spritpolisorganisationen endast i begränsad omfattning kan komma till stånd. Vad angår nästa budgetår torde därför sagda organisation böra bibehållas utom beträffande vissa län, där verksamheten ansetts kunna redan nu övertagas av tullpersonal. Enär det vitsordats, att noggrann Orts- och personkänedom är av stor betydelse för ett gott resultat av verksamheten, lär organisationen såsom för närvarande böra väsentligen vara ansluten till länsindelningen, men uti det samma bör även inrymmas den möjlighet beträffande verksamhetens utsträckande till angränsande län, som ämbetsverken föreslagit. I vad mån beträffande den lokala organisationen en förändring må vara lämplig, synes böra i annat sammanhang bli föremål för bedömande.

Enligt förslaget skulle för budgetåret 1930/1931 erfordras ett extra anslag av 131,000 kronor till uppehållande av särskild polisverksamhet för uppdragande av olaga rusdryckshantering. Förslaget grundar sig, såsom nämnt, på en detaljberäkning avseende såväl Stockholms stad som de län, för vilka en särskild spritpolis i fortsättningen ansetts erforderlig. Denna beräkning synes mig i sina huvuddrag riktig. Då definitivt ståndpunkt till behovet av

medel under nästa budgetår för de särskilda länen icke nu kan tagas och det alltså är önskvärt, att någon marginal finnes å anslaget, får jag emellertid förorda, att detsamma upptages med ett till 135,000 kronor avrundat belopp. Av detta belopp lär enligt vad styrelserna förutsatt ett belopp av högst 75,000 kronor böra enligt oförändrade grunder användas såsom statsbidrag till den särskilda polisavdelningen vid Stockholms poliskår. I likhet med de förslagsställande ämbetsverken förutsätter jag, att kostnaderna för avlöning och reseersättning till tullverkets polisutbildade personal bestridas från anslag under sjunde huvudtiteln.

I förslaget har vidare hemställts att, för den händelse anslag för ändamålet beviljades, Kungl. Maj:t måtte i samband med anslagets fördelning meddela vissa närmare angivna, kompletterande föreskrifter. Mot vad i sådant hänseende ifrågasatts har jag, även i de delar som jag ej redan behandlat, icke någon erinran att framställa. Det torde emellertid böra ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid i administrativ ordning meddela erforderliga bestämmelser i ämnet. Det synes icke vara lämpligt att vid anslagets beviljande knyta villkor, innebärande inskränkning i möjligheten att använda detsamma för verksamhet inom de delar av riket, där spritpolis visar sig särskilt behöfvlig.

Anslaget torde, på sätt fallet varit med motsvarande anslag under de senaste budgetåren och i överensstämmelse med ämbetsverkens förslag, böra anvisas att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel. Beteckningen å anslaget synes lämpligen kunna bliva den, som provisoriskt använts i statsverkspropositionen.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till särskild polisverksamhet för uppdragande av olovlig införsel av spritdrycker m. m. för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag, att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel, av kronor 135,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Åke Natt och Dag.